2.10.2025

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Viite: työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuuleminen 30.9.2025 HE 99/2025 vp

## Valtiovarainministeriön lisäselvitys

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan vuoden 2026 talousarvioesitystä (HE 99/2025 vp) koskeneessa kuulemisessa 30.9.2025 esitettiin kysymyksiä TE-palveluita koskeneen siirron rahoituksen riittävyydestä.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäselvityksenään seuraavaa.

Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025-2028 kunnille siirtyvä rahoitus työvoimapalveluiden järjestämiseen on 660 milj. euroa, kun ei huomioida vuodesta 2025 voimaantulevia tehtävämuutoksia, jotka vähentävät kustannuksia ja rahoitusta noin 51 milj. eurolla. Valtiovarainministeriön arvion mukaan TE-palveluiden kustannusneutraalin siirron periaate toteutuu, sillä rahoitusta siirtyy saman verran, kuin millä valtio olisi hoitanut vastaavaa tehtävää vuonna 2025. Oletuksena on, että kunnat pystyvät järjestämään tehtävät samalla kustannuksella kuin valtio.

Kunnilla on työvoimapalveluiden järjestämisessä ja tarjoamisessa laaja harkintavalta. Työvoimapalveluiden järjestäminen on tiettyjä palveluprosessia koskevia tehtäviä, muutosturvakoulutusta ja 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea lukuun ottamatta harkinnanvaraista, eikä palveluiden tarjoamiseen liity laissa määritettyä minimipalveluvelvoitetta. Näin ollen palveluiden järjestäminen voi joustaa rahoituksen tason mukana, eikä rahoitusperiaatteen toteutuminen merkittävästi vaarannu.

Työvoimapalveluista ainoastaan muutosturvakoulutus ja 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki ovat asiakkaalle subjektiivisia oikeuksia. Muut palvelut ovat harkinnanvaraisia, joten työvoimaviranomaisella on valtaa arvioida, mitä palveluita, millä tavalla ja missä laajuudessa asiakkaille on tarkoituksenmukaista tarjota. Nykyisin edellä mainittujen subjektiivisen oikeuden palveluiden osuus toteutuneista työvoimapalveluista on hyvin vähäinen (menot alle 1 % valtionosuuksiin siirtyvästä rahoituksesta).

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin siirtyy siis se määräraha, joka olisi budjetoitu valtion talousarvioon kyseisten tehtävien järjestämiseen, mikäli valtio edelleen vastaisi työvoimapalveluiden järjestämisestä vuonna 2025. Palveluiden toteutuneet kustannukset ovat vaihdelleet vuosittain, eikä palveluiden järjestämiselle ole olemassa objektiivisesti määritettävää oikeaa tasoa, sillä valtaosa palveluiden tarjoamisesta perustuu työvoimapoliittiseen harkintaan. Lisäksi lainsäädännössä on tapahtunut vuosittain muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet työllisyysmäärärahoista rahoitettavien eri palveluiden määrään. Tästä

syystä määrärahan käytön kokonaismäärää ei ole mahdollista vertailla eri vuosien välillä.

Vuosilta 2019-2023 muodostettu arvio edelleen vuonna 2025 järjestämisvastuun piirissä olevien palveluiden toteutuneista kustannuksista on kuvattu alla taulukossa ja verrattu siirtyvän rahoituksen määrään. Sarake ”korjattu arvio” näyttää, minkä verran valtion työvoimapolitiikan rahoituksen käyttö on kyseisinä vuosina poikennut valtionosuuksiin palveluiden osalta siirtyvästä rahoituksesta, kun siitä on poistettu päättyneet tehtävät. Taulukossa ei ole mukana toimintamenoja, koska toimintamenojen kohdalla määrärahan käyttöä ohjaa voimakkaammin tehtävien ja sitä myötä budjetin muutos. Yksittäisenä talousarviovuonna palveluihin on voitu käyttää budjetoitua määrää enemmän tai vähemmän määrärahaa, minkä on mahdollistanut valtion talousarviossa siirtomäärärahamomenttien käyttö (talousarviovuodelle budjetoitu käyttämätön määräraha siirtyy käytettäväksi seuraavalle vuodelle). Kuntien kohdalla joustoa syntyy siitä, että yksittäisenä toimintavuotena kunta voi käyttää laskennallisesti työvoimapalveluihin kohdentuvaa valtionosuuden määrää enemmän tai vähemmän rahaa työvoimapalveluiden järjestämiseen riippuen esimerkiksi suhdannetilanteesta.

| Vuosi | Tilinpäätös mom. 51 (KEHA) | ,josta siirtyvät palvelut 32.30.51 (ja .55) | Työttömyysetuus momentit, palkkatuki ja starttiraha | Valtionosuuksiin siirtyvä määräraha (palvelut) | Erotus | Arvio velvoitetyöllistämisestä | Arvio pakolaisten kotoutumiskoulutuksesta | Arvio kuntien palkkatuesta | Korjattu arvio |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 2023 | 300 864 066 | 273 077 385 | 167 582 489 | 336 333 000 | -104 326 874 | 15 947 842 | 27 685 880 | 43 292 589 | - 17 400 563 |
| 2022 | 283 123 270 | 250 600 210 | 167 695 091 | 336 333 000 | - 81 962 302 | 14 927 594 | 19 147 311 | 46 330 858 | - 1 556 538 |
| 2021 | 272 517 913 | 237 065 685 | 145 396 157 | 336 333 000 | - 46 128 842 | 6 661 924 | 20 236 692 | 39 267 573 | 20 037 347 |
| 2020 | 260 934 688 | 219 128 882 | 135 116 181 | 336 333 000 | - 17 912 064 | 8 233 851 | 18 452 318 | 38 804 092 | 47 578 197 |
| 2019 | 287 240 811 | 252 989 382 | 164 214 269 | 336 333 000 | - 80 870 651 | 18 560 233 | 20 317 958 | 57 454 998 | 15 462 537 |

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että osana eduskunnan käsittelyssä olevaa lainsäädäntöuudistusta (Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi, HE 108/2025 vp) esitetään, että ns. pohjoismaiseen työnhakumalliin kuuluvaa työnhakijan palveluprosessia kevennettäisiin ja tähän liittyvää työttömyysturvaseuraamusmenettelyä muutettaisiin. Osana esitystä kunnilta jätetään vähentämättä noin 30 miljoonaa euroa, jota vastaavat velvoitteet kevennettäisiin. Tämä lisää kuntien kykyä selviytyä velvoitteistaan.

Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että työvoimapolitiikan rahoitus on valtiolla ollut harkinnanvaraista, eikä siinä ole ollut mitään työttömyysasteeseen liittyvää automatiikkaa. Sen vuoksi on mahdotonta sanoa, minkä verran valtio olisi kuluvan vuoden aikana tässä tiukassa julkisen talouden tilanteessa muuttanut työllisyydenhoidon varojen budjetointia.

Budjettineuvos Armi Liinamaa